

8.Sınıf TC İnkılap Tarihi Konu Özetleri

2.Ünite : Milli Uyanış: Bağımsızlık Yolunda Atılan Adımlar

6.Bölüm : Büyük Millet Meclisinin Açılışı (23 Nisan 1920)

a. Misak-ı Millî ve İstanbul'un İşgali

Yurt genelinde yapılan seçimlerin ardından son Osmanlı Mebusan Meclisi İstanbul'da toplandı (12 Ocak 1920). Meclisin toplanmasından sonra millî davaya inanan milletvekilleri Felah-ı Vatan adıyla bir grup oluşturdular. Bu gruptakiler vermiş oldukları söze rağmen, Mustafa Kemal'i meclis başkanlığına seçmediler. Bu grup, Mustafa Kemal'in belirlediği program doğrultusunda Misak-ı Millî'nin (Millî Ant) Mebusan Meclisinde kabul edilmesini sağladılar (28 Ocak 1920). Mebusan Meclisinde kabul edilen Misak-ı Millî kararlarının bazıları şunlardır:

- Mondros Ateşkes Antlaşması'nın imzalandığı sırada işgal edilmemiş Türk topraklarının tümü, ayrılmaz bir bütündür.
- Kendi istekleri ile anavatana katılmış olan Kars, Ardahan ve Batum'da gerekirse tekrar halk oylamasına başvurulabilir.
- Batı Trakya'nın durumunun değerlendirilmesinde halkoyuna başvurulmalıdır.
- İstanbul ile Marmara Denizi'nin güvenliğinin sağlanması koşuluyla boğazların dünya ticaretine ve ulaşımına açılmasında, bizimle birlikte ilgili devletlerin verecekleri karar geçerli olacaktır.
- Azınlık hakları, komşu ülkelerdeki Müslüman halkın da aynı haklardan yararlanması koşuluyla kabul edilerek sağlanacaktır.
- Millî ve ekonomik gelişmemizi engelleyen siyasi, adli ve mali sınırlamalar (kapitülasyonlar) kaldırılmalıdır.

İstanbul'un İşgali (16 Mart 1920)

Misak-ı Millî kararlarının kabul edilmesi üzerine İtilaf Devletleri İstanbul'u resmen işgal ettiler (16 Mart 1920). Hükûmet istifa etti ama meclis kararından dönmedi. Mebusan Meclisi kapatıldı ve milletvekillerinin bir kısmı tutuklandı. Bazı milletvekilleri sürgüne gönderildi.

İtilaf Devletleri, işgalin geçici olduğunu bildiren bir bildiri yayımladılar. Oysa İstanbul'un işgal edilmesi ve Mebusan Meclisinin dağıtılması, Türk milletinin hukuksal haklarına indirilmiş büyük bir darbe idi. Bu haksız işgal, Mustafa Kemal tarafından tüm Türkiye'ye duyuruldu. Ayrıca Mustafa Kemal, Türk Milleti adına İtilaf Devletleri temsilciliklerine ve tarafsız devletlerin yöneticilerine birer telgraf çekerek işgali protesto ettiğini duyurdu.

b. Büyük Millet Meclisi Açılıyor (23 Nisan 1920)

Mustafa Kemal, Anadolu'ya geçtiği ilk günlerden itibaren millî kurtuluş hareketini Türk milletine mal etmeye çalışıyordu. O, Osmanlı Hükûmeti'nden, Anadolu'nun işgal edilmeye başlandığı ilk günlerden beri ümidini kesmişti. Onun düşüncelerinde her zaman millî egemenliğe dayalı bir devlet yatıyordu. Bunun için de Mustafa Kemal, yeri geldiğinde yapılması gerekenleri tek tek uyguluyordu. Bu nedenle Mebusan Meclisi kapatılıp dağıtıldığı için artık millî egemenliğe dayalı bir meclisin açılma zamanı geldiğini düşünüyordu. Bunun için önce İstanbul ile haberleşme kesildi. Mustafa Kemal, Temsil Heyeti adına komutanlara ve

illere gönderdiği genelge ile Ankara'da olağanüstü yetkili bir meclisin toplanacağını duyurdu. Bu amaçla seçimlerin yeniden yapılmasını istedi. Dağıtılan meclisin üyelerinden Ankara'ya gelebilenlerin de yeni meclise katılabileceği duyuruldu.

Seçimlerden sonra milletvekilleri Ankara'da toplandı. İstanbul işgali sırasında tutuklamalardan kurtulabilen milletvekilleri de onlara katıldı. Hazırlıklar tamamlanarak Büyük Millet Meclisi, coşkulu gösterilerle 23 Nisan 1920'de açıldı.

Açılan meclisteki milletvekillerinin meslek dağılımı şu şekildeydi:

Devlet memuru	125	Avukat	20
Asker	53	Belediye mensubu	11
Çiftçi	40	Gazeteci	11
Tüccar	32	Mühendis	2
Din görevlisi	37	Amele	1
Aşiret reisi	5		

Mustafa Kemal, meclis açıldıktan birgün sonra, Mondros Ateşkes Antlaşması'ndan meclisin açılışına kadar geçen olayları anlatan bir konuşma yaptı. Aynı gün meclis başkanlığına seçilen Mustafa Kemal, meclise bir de önerge sundu. Bu önerge, milletvekillerinin oy birliğiyle kabul edildi. Önergede yer alan konular şunlardı:

- Hükûmet kurmak zorunludur.
- Geçici bir hükûmet başkanını tanımak veya bir padişah vekili atamak doğru değildir.
- Mecliste toplanan millî iradeyi, vatanın geleceğine egemen kılmak esastır.
- Büyük Millet Meclisinin üstünde hiçbir güç yoktur.
- Meclis, yasama ve yürütme yetkilerini kendisinde toplamıştır.
- Meclisten seçilecek ve vekil olarak görevlendirilecek bir kurul, hükûmet işlerine bakar; Meclis başkanı bu kurulun da başkanıdır.
- Padişah ve halife, baskılardan kurtulduktan sonra Meclisin düzenleyeceği kanuna göre yerini alır.

Mustafa Kemal, Avrupa devletlerinin dış işleri bakanlarına Meclisin açıldığını bir yazı ile bildirdi. Bu yazıda Türk milleti adına Osmanlı Hükûmeti ile yaptıkları ve yapacakları antlaşmaların geçersiz olduğunu, Türk milleti hakkında karar yetkisine sahip tek makamın Büyük Millet Meclisi olduğu belirtildi.

Unutmayınız

Büyük Millet Meclisi olağanüstü koşullarda kurulmuş bir savaş meclisi olup ayrıca 1921 Anayasası'nı kabul eden kurucu meclistir. Kararların daha hızlı alınabilmesi amacıyla yasama, yürütme ve yargı yetkisini kendi bünyesinde toplayarak güçler birliği ilkesi ve meclis hükûmeti sistemini uygulamıştır.